

OOSTERSCHELDE WINDKRACHT 10

Jan Terlouw

Oosterschelde windkracht 10

Lemniscaat Rotterdam

Aan allen die meewerken om de Oosterschelde als getijdewater te behouden.

Zesendertigste druk, 2011

Omslagtekening: Jan Wesseling

© Lemniscaat b.v., Rotterdam, 1976, 2010

ISBN 978 90 6069 279 0

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk:: HooibergHaasbeek, Meppel

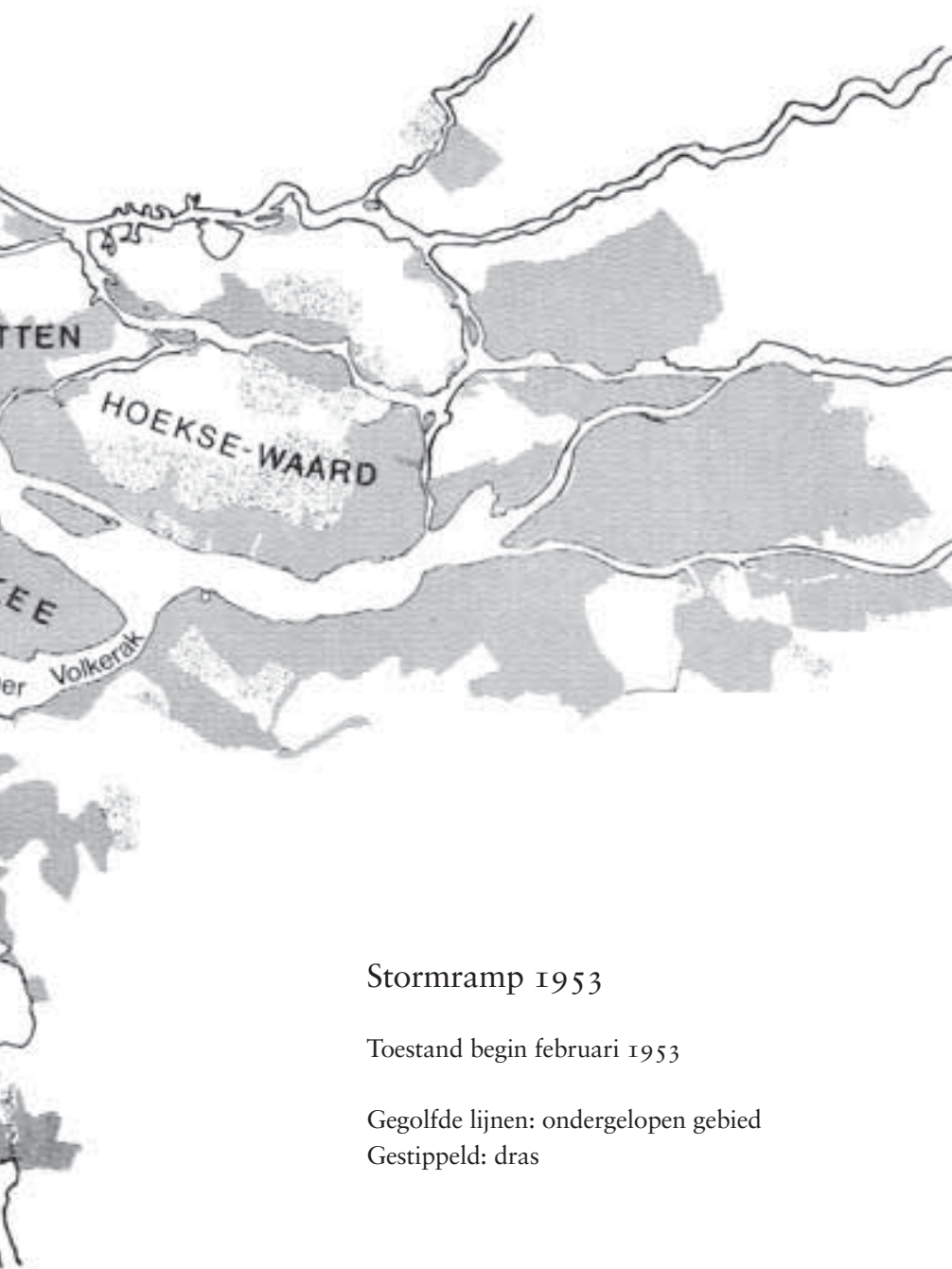
Bindwerk: Callenbach, Nijkerk

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux, waardoor onnodig milieuverontreinigend transport is vermeden.

BOEK I

Vloed

I

Om half vijf legde de veerboot aan in Middelharnis en minder dan een half uur later zag Henk de boerderij van Annes ouders liggen, onder tegen de zeedijk bij Battenoord. Hij hield ervan om met zijn hoog zoevende Vespa over de bochtige dijk te rijden. Vandaag genoot hij dubbel, want hij ging Anne verrassen. Ze verwachtte hem op z'n vroegst over twee dagen, op zaterdag. Ze wist ook niets van zijn tentamen mechanica dat hij diezelfde ochtend had gehaald. Op twee na het laatste tentamen voor het ingenieursexamen. Ze zou blij zijn. Ze was altijd blij als hij succes met iets had en bovendien betekende het examen trouwen en daar zaten ze beiden danig naar uit te kijken.

De sterke westenwind wakkerde aan, blies hem bijna van de dijk. Maar nu draaide hij zelf de dijk al af, terwijl zijn rechterduim het knopje bij de gashendel indrukte, waardoor de scooter het karakteristieke, schorre geluid maakte dat Anne beslist zou herkennen.

Te voorschijn kwam ze niet. Toen hij het erf opreed sloeg de hond even aan, maar die bedaarde toen hij zag wie het was. Terwijl Henk de scooter op de standaard trok, verscheen Strijen, Annes vader, met een humeurig gezicht in de opening boven de halve zijdeur.

Henk groette zijn aanstaande schoonvader met een vrolijke armzwaai, want zoals veel aanstaande schoonzoons wist hij niet hoe hij de vader van zijn aanstaande vrouw moest aanspreken.

‘Zo, jong. Je bent er al vroeg deze keer.’

‘Wat kijkt u knorrig. Waar is Anne?’

‘Het water op.’

Met een nijdige hoofdbeweging in de richting van de Grevelingen gaf Strijen aan dat zijn dochter daar ergens moest wezen.

‘Het waait knap hard.’

‘Veel te hard voor een jol.’

‘Hoe lang is ze al weg?’

‘Uren. Van ongeveer twaalf uur af.’

Henk had intussen zijn weekendtas losgemaakt en van het bagagerek genomen. Hij ging met Strijen naar binnen. Annes moeder schonk hem een kop koffie in en hij vertelde van zijn tentamen. Om zes uur was Anne nog steeds niet thuis. Henk en Strijen klommen de zeedijk op en tuurden over de Krammer en over de Grevelingen. Er stond een stevige bries. Er waren heel wat witte schuimkoppen, maar noodweer was het bepaald niet.

‘De jol moet best te houden zijn bij deze wind,’ zei Henk.

‘D’r is anders geen zeil te zien. Geen mens waagt zich met dit weer op het water.’

‘Het is een gewone door-de-weekse dag en bovendien al zes uur,’ zei Henk. ‘Wie zou er voor z’n plezier op het water moeten zijn behalve die gekke dochter van u?’

‘Je zou d’r een pak rammel moeten geven, zo oud als ze is,’ bromde Strijen.

Hij had er een hekel aan als ze alleen ging zeilen. Zelf kon hij niet zwemmen, al woonde hij nog geen honderd meter bij het water vandaan, en bij vloed zelfs een heel stuk eronder, zij het dan beschermd door de dijk. Nee, het water had hem nooit getrokken. Wat hem betrof had Anne de boot ook nooit mogen krijgen. Maar ja, je kunt als vader niet alles verbieden, zelfs niet in 1952, zelfs niet op Flakkee.

‘Vastzitten kan ze niet, met dat midzwaard,’ zei Henk.

‘Daar hê je gelijk aan.’

‘Misschien is er iets gebroken. Een stag of zo.’

‘t Is een beste boot,’ zei Strijen. ‘Ik hou niet van die krenge, maar er mankeert niks aan. Er zit net een nieuw zeil op. Hij wordt ieder jaar nagekeken.’

Henk knikte. Zijn aanstaande schoonvader had gelijk. Het was een prima bootje en Anne kon goed zeilen, beter dan hij zelf. Hij zou er maar niet te zwaar aan tillen dat ze nog niet thuis was. Het bleef nog

een paar uur licht en het getob van Strijen telde minstens voor twee. Ze gingen terug naar de boerderij. Strijen moest de paarden nog voeren en Henk pakte van verveling een studieboek uit zijn tas. Maar hij kon zijn aandacht er slecht bij houden.

Strijen vertelde Henk niet dat hij slaande ruzie met zijn dochter had gehad voor ze uitvoer. Anne was wit van woede naar het haventje gerend, had haar boot in recordtempo opgetuigd en was scherp aan de wind, die toen nog west was, weggevaren over het Plaatje van Herkingen, naar de geul, richting Noordzee. Waarom moest die meid ook altijd dingen doen die hem ergerden, dingen die hij niet betamelijk vond? Diep in zijn bekrompen hart bewonderde hij Anne ook om wat ze deed, benijdde hij haar, omdat zij zich niets aantrok van wat de mensen zeiden. Hij deed zelf nooit iets wat de mensen gek konden vinden.

Maar Anne maakte het te bont. Had hij haar niet verboden om als een vent, in overall, naar Nieuwe Tonge te gaan? Daar hadden ze al zo vaak woorden over gehad. En toch was ze die ochtend met Odysseus naar het dorp gegaloppeerd, in d'r overall zo op de blote paarderug, zonder zadel, alleen een hoofdstel had het dier om. Goed, hij moest inderdaad naar de smid, het ijzer van de linkerachterhoef zat los en het was ook wel makkelijk geweest dat hij het dier 's middags weer had kunnen gebruiken, maar zó! Hij zag voor zich hoe Anne daar als een kozak over de klinkers van Nieuwe Tonge was komen jakkeren, één hand in de manen, in de andere een twijgje om Odysseus aan te moedigen. Alsof dat nodig was. De vonken spatten toch al uit dat beest. De mensen hadden natuurlijk tegen elkaar gezegd: maak dat je wegkomt, daar heb je die halve gare wilde van Strijen weer.

Odysseus als naam van een paard, ook al zo iets belachelijks. Hij had het beest Zwarte willen noemen, een fatsoenlijke naam voor zo'n pikzwarte draver, desnoods Stippel, omdat 'ie een witte vlek op zijn rechterschoft had, maar die drommelse meid had gewoon beslist,

beslist nota bene, dat het Odysseus moest wezen. Zonder het hem te vragen had ze die gekke naam op een plankje geschilderd en boven de staldeur van het paard getimmerd. Odysseus moest de naam zijn van een koning of een zeerover van heel vroeger, uit de tijd van de Grieken, en volgens Anne was het paard net zo vurig en moedig als die ouwe Griek. Strijen had zich vast voorgenomen om Zwarte te blijven zeggen, maar als iedereen het steeds over Odysseus heeft, dan red je dat niet. Soms viel die rare naam hem per ongeluk uit de mond en toen had 'ie het maar opgegeven. Maar nog altijd als hij Odysseus zei, voelde hij zich een idioot.

Nu was het waarachtig al half zeven en ze was er nog niet. Nou ja, hij had natuurlijk geen *slet* moeten zeggen. Dat was ze niet. Ze was geen meisje dat met alle jongens meeding, ook vroeger niet, toen ze Henk nog niet had. Ze was eigenlijk nooit met iemand gegaan voor ze met Henk aan kwam zetten. Alsof ze vanaf haar geboorte had geweten dat ze hem moest hebben en waar en wanneer ze hem kon vinden. Allemaal heel anders dan Hennie, die nu zestien was en die – als ze de kans kreeg – op zaterdagavond naar het dorp ging, weliswaar naar een vriendin, maar vast ook met de bedoeling tersluiks naar de jongens te kijken die rondhingen bij de muziektent. Maar Hennie liet zich tenminste wat zeggen. Anne niet. Die deed precies wat ze zelf goed of nodig vond.

Slet, had hij gezegd. Toen had ze Odysseus zo los op het erf laten staan (als het dier niet zo afgedraafd was geweest, zou 'ie er beslist vandoor zijn gegaan), was naar binnen gehold om haar zeilschoenen en jopper te halen en vijf minuten later zat ze op de Grevelingen. Donderse meid. Ze hoefde niet zo gauw aangebrand te wezen. Twee dagen eerder had ze hem achteruitstrevende conservatief genoemd. Was hij kwaad weggehouden en de Grevelingen opgegaan? Donderse meid.

Anne kende de Grevelingen als de broekzak van de overall die ze van haar vader niet hoorde te dragen. Ze was eerst naar het westen

gekruist, dus tegen de wind in, tot ze de vaargeul met de lichtbakens had bereikt. Vandaar ging het al gauw noordwest, zodat ze lekker scherp kon zeilen, zonder ook maar één slag te hoeven maken. Ze voer een beetje ten noorden van de vaargeul, over Veermansplaat. Daar stond genoeg water voor haar jol.

Het woei toch wel hard voor zo'n licht bootje. Ze kreeg heel wat buiswater binnen, af en toe moest ze hozen. Verrukkelijk die wind en die zoute spatten in haar gezicht. Binnen een half uur was haar boze bui weggewaaid. Vader bedoelde het natuurlijk zo kwaad niet. Hij vond haar geen slet, ze wist wel beter. En hoe vaak had hij niet gezegd dat hij het niet goed vond als ze met Odysseus naar Nieuwe Tonge ging, althans niet met haar overall aan en met veertig kilometer per uur. Maar het was zo heerlijk, bijna zo heerlijk als zeilen op het open water. Ze mocht overigens wel oppassen dat ze niet buitengaats kwam. Daarvoor stond er te veel wind. Toen ze de Hompelvoet bereikte, waar de vaargeul naar het zuidwesten afboog, richting Brouwershavense Gat, merkte ze dat de wind blijkbaar flink ruimde, want ze kon nu al bijna een westelijke koers varen. Hij zat nu al duidelijk in het noordwesten.

Anne besloot tot Ossenhoek, op Schouwen, te gaan en dan, wind mee, weer op huis aan te varen. Haar bootje liep geweldig hard toen ze op Ossenhoek afkoerste. Ze had de wind nu al bijna achter. Blijkbaar ruimde hij nog steeds.

Dichtbij de kust gijpte ze en voer terug. Heerlijk varen toch ook, met de wind zo vol in de zeilen. Als hij bij vlagen aanwakkerde bolde het zeil. Dan kreeg je het gevoel dat het bootje zou worden opgenomen door de wind en als een meeuw zou wegvliegen, laag over het water. Meeuwen waren overigens ongeveer de enige levende wezens die ze zag. Heel in de verte onder de kust van Goeree, was nog een zeilbootje te zien en recht vooruit in de vaargeul, stoomde een aak op. Dat was alles.

Toen Anne nog scherp aan de wind zeilde, had ze steeds een klets buis-

water in haar gezicht gekregen, maar nu ze de wind meer achter had begon ze aardig te drogen. Het zou niet voor lang zijn. Tegen vieren voer ze voorbij een drijvend voorwerp. Een kistje leek het, maar wel van een ongewone vorm. Het had een lichtgebogen, bruinglanzende deksel en het was nogal lang en smal. Anne besloot het op te vissen. Toen ze dat besluit had genomen, was ze er natuurlijk al minstens dertig meter voorbij. Ze ging door de wind en kruiste op. Ja, daar dreef het ding. Als ervaren zeilster kostte het haar weinig moeite om haar boot vlak naast het kistje in de wind te draaien. Het zeil klapperde. Anne boog zich uit de boot en probeerde het ding te pakken. Het was erg glad, glipte weg. Nog verder boog Anne zich naar buiten, waarbij ze zorgde niet uit de boot te vallen door zich vast te houden aan de schoot en met haar voet steun te zoeken in het kastje aan stuurboord. Op het kritieke moment, net toen ze haar arm om het kistje had geslagen, viel een verraderlijke windvlaag aan stuurboordzijde dwars op de boot, vol in het zeil. Als de zeiler in zo'n situatie aan bakboord buiten het schip hangt, dan houdt een jol het niet. Het zeil klapte op het water en de boot sloeg om.

Zo bijzonder was dat ook weer niet. Ze had het meer bij de hand gehad. Ze raakte dan ook absoluut niet in paniek. Al tijdens het omslaan had ze haar voet uit het kastje bevrijd en met een paar handige bewegingen maakte ze zich helemaal los van de boot, alleen de schoot hield ze met haar rechterhand vast. Met haar linkerarm omklemde ze nog het kistje, waar ze zelfs een beetje op kon drijven. Het water was intussen door haar kleren gedrongen tot op haar huid. Brr, toch koud. Zo gauw mogelijk iets aan doen. Ze trok zichzelf aan de schoot naar de omgeslagen boot toe en wurmde het kistje zo goed en zo kwaad als het ging onder de achterbank. Het ziet er niet naar uit dat het gemakkelijk opengaat, dacht ze. Hé, ze dreef al aardig naar de dijk toe. Misschien kon ze hier staan. Inderdaad, de bodem was wel blubberig, maar het ging toch. Nou, dan was het allemaal erg simpel. Ze wist uit ervaring dat ze onder deze omstandigheden de jol zelf weer

overeind kon krijgen en met een beetje krachtsinspanning lukte dat dan ook. Even veren en hup... daar kwam 'ie. Nu snel hozen, met het emmertje dat met een touw vast zat aan de boot. Het eerste emmertje was namelijk bij een vergelijkbare gebeurtenis aan de haal gegaan.

Intussen was de jol door de wind, die nu al bijna uit het noorden kwam, tegen de dijk geblazen. Waar zat ze ergens? Was dit niet de Kijkuitpolder, een eindje ten oosten van Brouwershaven? Het bootje lag vervelend tegen de vrij steil oplopende wal aan te rijen, kon ieder ogenblik weer omslaan. Anne liet snel het zeil zakken en hoosde daarna de boot verder leeg. Toen ze klaar was, drong pas tot haar door dat het moeilijk zou zijn om weg te komen. Ze zat aan de lage wal. De wind stond recht op de oever en blies haar tegen de dijk. Als ze maar eerst tien meter uit de wal kon komen, dan kon ze vaart maken en de boot op een oostelijke koers brengen, met halve wind, heel gemakkelijk. Maar hoe kwam ze aan die tien meter? Ze sprong weer overboord en begon wadend de jol tegen de wind in de Grevelingen op te duwen. Het viel niet mee door de prut heen. Toen ze een meter of tien uit de kant was, klom ze zo snel mogelijk aan boord en hees het zeil. Ze was niet snel genoeg. Voordat het zeil halverwege de mast was, had de wind haar alweer tegen de dijk geblazen.

Wacht eens, het anker. Ze haalde het te voorschijn en legde het klaar op de voorplecht. Opnieuw duwde ze de boot voor zich uit, tegen de wind in. Ze ging zover dat het water tot haar kin kwam, daarna trok ze het anker van de voorplecht het water in en klom aan boord.

Het lukte niet. De wind was te sterk, het anker werd door de blubber gesleurd, ze kwam weer tegen de dijk terecht. Gelaten legde ze de boot vast aan een stapeltje stenen, tuigde hem af en begon haar natte spullen uit te trekken. Ze had een handvol wasknijpers aan boord, waarmee ze de kleren aan de stagen kon hangen. Ze wapperden vrolijk in de wind en in de zon, die zo vriendelijk was ook even te voorschijn te komen. Zo zouden ze wel snel droog zijn.

Anne liep in haar slipje en beha de dijk op. Niemand te zien. Hupsa,

dan ook deze laatste kledingstukken uit en aan een stag. Het was toch wel koud. Om warm te worden zong ze uit volle borst haar zelf-gemaakte lievelingslied.

‘Ik ben niet zo’n prater, rido!
Zout is het water, rido!
Ik baad er mijn pootje,
Ik vaar in mijn bootje,
Verstand krijg ik later, rido!’

Waarom ze *rido* zong wist ze niet. Ze vond het gewoon een lekker woord. Het zingen bleek toch weinig te helpen tegen de kou. Ze sprong het water weer in, want daar was het beter uit te houden dan in de wind. Het zwom wel een stuk lekkerder dan met die natte kleren aan haar lijf. Toen ze moe werd ging ze naar de kant. Ze keek op en zag dat ze tegenover een fors uit de kluiten gewassen politie-agent stond. Tot overmaat van ramp was hij nog jong ook. Anne slaakte een middelharde gil en holde zonder aarzelen het water weer in, waardoor de agent kon waarnemen dat ze ook van achteren welgevormd was. Hij nam het inderdaad waar, met intense belangstelling. Anne ging op haar knieën in de blubber zitten, alleen haar hoofd boven water.

‘U bent in overtreding,’ zei de agent.

‘Mijn kleren zijn nat. Ik ben omgeslagen.’

‘Naaktzwemmen is verboden,’ hield de agent vol.

‘Wat moet ik dan? Naakt op de kant gaan zitten?’

‘Ik moet proces-verbaal opmaken.’

‘Ach man, doe niet zo vervelend,’ zei Anne. ‘Er is hier toch geen mens.’

‘O, ben ik geen mens,’ zei de agent beledigd. Het meisje moest wel een del zijn, dacht hij, dat ze zich zo weinig schaamde nu hij haar zonder kleren had gezien. Anderzijds, dellerige ogen had ze niet.

‘Ik heb het koud,’ zei Anne. ‘Ik denk dat mijn kleren een eind heen

droog zijn. Als je zo vriendelijk zou willen zijn om op te hoepelen, kan ik me aankleden.'

'Ik moet proces-verbaal opmaken.'

'Hè get man, wat zijn jullie vervelend op Schouwen.'

'Kom jij van Goeree?'

'Flakkee.'

'Kleed je maar aan. Ik kom over vijf minuten terug.'

Hij pakte zijn fiets, die hij op de grond had gelegd en reed weg. Een meter of veertig verderop stonden een paar wilgen. Anne verloor hem uit het oog toen hij daar voorbij was. Misschien stond hij erachter te gluren. Dat moest hij dan maar doen als hij daar plezier in had. Ze kwam het water uit en kleedde zich snel aan. De kleren waren nog wel klam, maar het was toch een stuk minder onaangenaam dan eerst.

Kon ze nu maar weg komen voordat die vent terug was. Helaas, de wind woei onverflauwd uit het noorden. Geen schijn van kans. Daar had je hem alweer. Hij trok een indrukwekkende blocnote uit zijn borstzak, viste daar ook een potlood uit, likte aan de punt, humde plechtig en zei:

'Naam?'

'Man, hou nou toch op. Ik kon er niks aan doen. Help me liever wegkomen.'

'Naam?'

'Wil Posthouwer.'

'Geboortedatum?'

'Veertien april 1931.' Dat was één jaar en vijf dagen naast de waarheid.

'Geboorteplaats?'

'Soerabaja.' Dat was vele duizenden kilometers naast de waarheid, want ze was geboren in een bedstee in Battenoord.

'Adres?'

'Dorpsstraat 78, Oude Tonge.'

'Is die jol van jezelf?'

‘Ja, al snap ik niet wat je daarmee te maken hebt,’ zei Anne kattig. ‘Deze jopper is van mij, maar het truitje heb ik geleend van m’n zus-sie. Moet je dat ook nog even opschrijven?’

De agent schreef, maar niet over het eigendomsrecht van het blauwe truitje. Hij noteerde de naam van het bootje, wat zorgvuldig moest gebeuren, want het was een Engelse naam en hij kende geen Engels. ‘Sailbad the Sinner’ heette de jol. Dat had Henk bedacht, die het maar niks vond dat Annes boot geen naam had. De agent was echter niet tevreden met alleen de naam van de boot. Hij wilde vooral het nummer op het zeil zien, maar dat ging niet, want het zeil was gestreken en lag als een berg dronken zwanen in de kuip.

De agent, die Giel Nolen heette, dacht er niet over echt proces-verbaal op te maken, al had hij daar strikt genomen wel het recht toe. Hij was er al lang van overtuigd dat het meisje haar kleren had uitgetrokken om ze te laten drogen, alléén daarom. En hoewel ook dat niet was toegestaan, zeker niet in het streng christelijk Zeeland van 1952, hij was niet zo’n boeman dat hij het ging rapporteren. Nee, Giel Nolen had andere, snode bedoelingen met zijn opschrijfboekje. Twee bedoelingen. In de eerste plaats vond hij het meisje rijkelijk vrijpostig tegen iemand die het uniform droeg van de rijkspolitie. Ze hoorde zich te schamen en zich verlegen te gedragen, vooral nu hij haar naakt had gezien. Maar dat deed ze niet. Ze zei niet eens ‘u’ tegen hem, ja eigenlijk sprak ze tegen hem alsof hij al tien jaar haar buurjongen was. Haar jongere buurjongen. Daarom schreef hij haar op. Eens kijken of hij haar klein kon krijgen.

Maar het was juist die vrijmoedige manier van doen, dat gebrek aan valse schaamte, die hij ook aantrekkelijk vond. En daar zat ’m de tweede bedoeling. Hij zou haar terug willen zien. Kijk eens hoe ze daar stond, het zachte bruine haar, alweer bijna droog, door de wind alle kanten opgeblazen, waardoor haar gezicht maar gedeeltelijk te zien was. Een apart gezicht, een soort vijfhoek was het, met een brede mond erin en twee donkere, bruine ogen die straalden als... ja,

als wat? Als edelstenen, hij had er pas een hele ketting van gezien. Granaten waren dat. Haar ogen straalden als granaten.

Kijk eens wat een slank figuurtje, wat stond ze daar lenig en rechtop. Groot was ze niet, één meter zestig misschien. Ze had iets in haar gezicht dat niet zou buigen voor mensen, ook niet voor mensen in uniform, maar haar lichaam zag eruit alsof het gemakkelijk mee boog met de wind, als een jonge, groene rietstengel. Hij schreef haar naam op, maar hij was er niet zeker van dat ze de waarheid sprak. Daarom wilde hij het registratienummer van het zeil zien, als dat er tenminste op stond. Op die manier zou hij haar op kunnen sporen, ook als ze een onjuiste naam had opgegeven. Hij kon het dan altijd nog rapporteren. Ze moest niet denken dat hij zich liet behandelen als een snotjongen. ‘Hoeveel jaar gevangenisstraf had je in je hoofd?’ vroeg Anne. ‘Of staat op Schouwen de doodstraf nog op naaktlopen?’

‘Net of jullie op Flakkee zo licht op de hand zijn,’ zei Giel Nolen. ‘Hoe had je gedacht hier weg te komen?’

‘Weet ik niet. Wachten tot de wind draait.’

‘Dat kan lang duren.’

‘Heb jij een beter idee?’

De agent dacht na.

‘Ik weet wel iets,’ zei Anne. ‘Jij loopt het water in en duwt de boot voor je uit. Je houdt hem stevig vast terwijl ik het zeil hijs. Dan geef je me een zetje in de goede richting en ik ben los.’

‘Met mijn goeie uniform dat zoute water in zeker,’ zei Giel Nolen verontwaardigd.

‘Trek het dan uit. Dan zijn we quitte.’

Wat een donderse meid was ze toch. Hij wist niet wat hij liever zou doen, haar over de knie nemen of in zijn armen. Een ogenblik overwoog hij om zijn uniform uit te trekken en in zijn onderbroek de boot een eindje vrij van de wal te duwen, maar dat plan verwierp hij als te gek. Stel je voor dat er iemand langs kwam! Bovendien moest hij nodig naar Brouwershaven. Hij stond hier al minstens drie kwartier.

‘Heb je een peddel?’ vroeg hij.

Anne knikte. ‘En een vaarboom.’

‘Dan moet je zien dat je naar de Hoek van Bommenede peddelt. Daar buigt de kust naar het zuiden. Ben je daar eenmaal dan ben je zo weg.’ ‘Bedankt,’ zei Anne. Ze begon kwiek het landvast los te maken. Giel Nolen klom tegen de dijk op. ‘Als je vanavond dat boekje van je tegenkomt, gooi het dan per ongeluk in de kachel,’ riep Anne hem na. ‘Ik heb toch al drie keer per week ruzie met mijn vader en dat is meer dan genoeg.’ Ze wist niet zeker of de politieman het hoorde. Hij reageerde in ieder geval niet. Op de dijk bleef hij nog even staan kijken. Jammer, ze hees het zeil niet. Natuurlijk niet. De wind zou haar alleen maar harder tegen de dijk blazen. Hij zag haar ploeteren. Ze zou het wel redden. Er zat pit in dat kind!

Het gezin Strijen bestond uit vader en moeder, de kinderen Anne, Hennie en Piet en opoe, de moeder van Strijen, die achtenzeventig was. Hennie was zestien, Piet veertien. Piet was groot voor zijn leeftijd en sterk als een beer. Hij was voor zijn vader al een volwaardige hulp op de boerderij. Het stond voor hem vast dat hij ook boer zou worden, alle andere beroepen leken hem niet de moeite waard.

Annes moeder zei nooit veel. Ze koos geen partij in de botsingen tussen haar man en haar dochter. Deze avond haastte ze zich niet met het klaarzetten van de broodmaaltijd; Anne was er immers nog niet. Toen het kwart voor zeven was en de schaduwen heel lang waren geworden, deed ze haar schort af en liep naar de dijk. In de verte, op de Grevelingen, zag ze een klein wit zeil. Ze ging terug naar huis.

‘Anne komt er aan,’ zei ze tegen Henk. ‘Over een kwartier kunnen we eten.’

‘Ik ga haar tegemoet.’ Henk, toch opgelucht, deed snel de boeken in zijn tas en ging naar buiten. Strijen stond op het punt de kalveren te gaan voeren.

‘Ze komt er aan.’

‘H’m. ’t Werd tijd.’

Even later kwam Anne het haventje binnenvaren. Ze slaakte een kreet van verrassing toen ze Henk zag staan. Samen tuigden ze de boot af en sjorden het dekzeil eroverheen.

‘Je bent laat. Je moeder zit te wachten met eten.’

‘Ik zat aan de lage wal. De wind is een heel stuk gedraaid.’

‘Ja, ik heb het gemerkt. Hij is nu pal noord. Kom op, laten we hollen.’

‘Vader uit z’n humeur?’

‘Zo zou je het kunnen noemen. Woedend is meer van toepassing.’

Maar het viel mee. Anne riep meteen dat ze uren had vastgezeten aan

de lage wal en dat het haar speet en daarna werd er eigenlijk niet meer over gesproken. Alleen Hennie merkte nog even op dat Anne veel minder goed kon zeilen dan ze zelf dacht, waarop Piet zei dat Hennie minder goed kon denken dan zeilen en aangezien Hennie de zeilkunst in het geheel niet meester was, kon ze het daarmee doen.

De hele avond dacht Anne niet aan het kistje dat ze uit de Grevelingen had opgevist. Zij en Henk wandelden een eind over de dijk en kletsten honderd uit over Henks studie, die er nu bijna op zat en over de politieagent, die haar zonder kleren had aangetroffen. Dat laatste dreigde even Henks meestal zo onverstoorbare goede humeur te bederven, maar Anne lachte hem uit en informeerde of hij even ouderwets wilde zijn als haar vader.

‘Ik zie die vent immers nooit meer. Dat neem ik tenminste aan. Ik heb mezelf Wil Posthouwer genoemd, geboren te Soerabaja.’

Henk nam een handvol stenen, min of meer plat en keilde die over het water met iets meer agressie dan hij gewoonlijk deed. Hij moest het toch even verwerken. Bij hem thuis deden ze de badkamer netjes op slot als ze gingen douchen. Hij zei wel altijd dat preutsheid onzin was, maar hij voelde toch een stuk jaloezie in zijn hart toen hij zich voorstelde hoe die smeris naar zijn Anne had staan kijken. Onzin, hield hij zichzelf voor, ze heeft er niks van gekregen. Onzin, ik wil er niet verder over denken. Een laatste steen kreeg de ruimte, ketste zeven-, achtmaal op het water. Over de naaktzwemmerij praatten ze niet meer. Misschien was het door Henks stenengooierij dat Anne het kistje vergat. Pas in de loop van de volgende dag, toen ze met een doekje om het haar erwten stond te plukken, dacht ze er weer aan. Verdorie, dat was ook zo, ze had een kistje opgevist. Wat zou erin zitten? Gek, eerst was ze het vergeten en nu kon ze ineens niet wachten om het de anderen te vertellen. Er was alleen niemand om het aan te vertellen. Pas tegen kwart over twaalf kwamen ze aanzetten, vader en Henk van het land, Noteboom de knecht, uit de aardappelschuur, Hennie uit

Nieuwe Tonge waar ze boodschappen had gedaan. Piet zou pas later komen. Hij zat op de landbouwschool.

Toen moeder de schalen op tafel had gezet en er gebeden was, vertelde Anne van haar vondst.

‘Op slot,’ besloot ze. ‘Ik weet dus niet wat erin zit. Gek zwaar was het niet, dus we hoeven er niet op te rekenen dat het goud is.’

‘We zullen vanavond eens kijken of we het open kunnen krijgen,’ zei Henk bedaard.

‘Vanavond? Zo dadelijk, na het eten.’

‘Ik heb je vader beloofd vanmiddag te helpen.’

‘Dat kan toch wel een uurtje wachten,’ zei Anne teleurgesteld. Henk liep nou nooit eens ergens warm voor, altijd was hij de kalmte en gelijkmatigheid zelf.

‘Dat kistje kan ook even wachten.’

Dat was allemaal goed en wel, maar zodra de mannen weg waren en Anne had geholpen de borden te wassen, ging ze met Hennie het kistje uit de boot halen. Hoe kreeg ze dat ding nou open? Het sloot heel precies, er was zelfs geen mes in de spleet te krijgen.

‘Stukhakken?’ zei Hennie.

‘Wel zonde, hè?’

‘Ja, maar we willen toch weten wat erin zit.’

‘Henk is erg technisch,’ zei Anne met tegenzin. ‘Misschien weet hij er iets op.’

En dus moesten ze toch wachten. Om vijf uur kwamen Henk en vader thuis. Anne was in tweestrijd of ze Henk wel of niet zou vragen nu meteen even te kijken, maar dat probleem loste zich vanzelf op. Blijkbaar was hij ook benieuwd, want hij zei al gauw:

‘Heb je dat kistje al gehaald?’

‘Het staat op de werkbank, in de wagenschuur.’

Henk bekeek het ding eerst op zijn gemak aan alle kanten, klopte erop, schudde het heen en weer. Het rammelde dof.

‘Kun je het open krijgen?’

‘s Kijken.’

Hij begon met een ijzerdraadje in het sleutelgat te peuteren. ‘Hebben jullie soms een doos met oude sleutels?’

‘Jazeker. Ik haal ze.’

Henk was een hele tijd bezig. Met groot geduld probeerde hij sleutels, tastte met een ijzerdraadje, vijlde kleine randjes af van de sleutel die het meestbelovend scheen. Ze werden onderbroken toen Annes moeder riep voor het avondeten. Om negen uur lukte het. Het slot sprong open. Henk klapte het halfronde deksel terug. Het kistje bleek van binnen met vilt te zijn bekleed. Het was halfvol papieren, kranteknipsels, opschriftboekjes en schriften. Kurkdroog alles.

Anne en Henk waren alleen in de schuur. Hennie had het toekijken al na twintig minuten opgegeven. Ze gingen op een baal stro zitten en begonnen de inhoud te bekijken. Veel blaadjes waren met de hand beschreven, steeds met dezelfde hand zo te zien. De inkt was hier en daar wat verbleekt, maar alles was nog goed leesbaar.

‘Persoonlijke notities,’ zei Henk. ‘Een soort dagboek. Dit gaat tijd kosten.’

‘Heb jij al een naam of een adres gevonden?’

‘Nee, jij?’

‘Nee, ik ook niet.’ Anne nam het stapeltje kranteknipsels. Een tijdje snuffelden ze allebei verder. ‘Hier, kijk eens, een ingezonden brief. Ondertekend door B.G. Brooshoofd. Zou het kistje van die Brooshoofd zijn?’

‘Waar gaat het over?’

‘Over de Elisabethsvloed. Het is een heel verhaal.’

‘Hier, moet je horen,’ zei Henk. ‘Een gedicht over de zee:

*Van blauw word je groen word je geel word je grijs,
dodelijke zee.*

Altijd veranderend, altijd op reis.

Neem mij mee.’

‘Gòh,’ zei Anne.

‘Naar dat dobberende kistje te oordelen is zijn wens in vervulling gegaan,’ grinnikte Henk. ‘Maar aangezien B.G. Brooshoofd minder goed kon dobberen dan het kistje, zal hij wel op de bodem van de groene en gele en grijze zee liggen.’

‘Ik vind het geen slecht gedicht,’ zei Anne. Maar Henk bladerde al weer verder.

‘Hier, kijk eens, een hele verhandeling over meteorologie. Of eigenlijk over de invloed van het weer op de waterstand, als ik in de gauwigheid goed zie. Ik moet dat allemaal eens precies lezen.’

Anne hoopte dat ze een echt dagboek zou vinden, over liefdesverdriet en zo, maar dat was er niet bij.

‘Zullen we maar eens naar binnengaan?’ stelde ze voor. ‘Ik denk dat vader en moeder het ook wel interessant zullen vinden.’

‘Oké.’

Even later was de hele familie in de woonkamer bezig met de papieren van de heer Brooshoofd, want die leek inderdaad de auteur van al die geschriften te zijn, maar alleen Anne en Henk waren echt geboeid. Anne omdat zij het kistje had gevonden en omdat Brooshoofd kennelijk net als zij van de zee hield en Henk omdat hij nu eenmaal belangstelling had voor alles wat met zijn studie, weg- en waterbouwkunde, te maken had.

Henk besteedde een groot deel van het weekend aan het lezen van de notities van Brooshoofd. Behalve dat deed hij zaterdag wat licht werk op de boerderij en ging hij zondag mee naar de kerk. Eénmaal. Op dat punt bestond er een diep meningsverschil tussen Strijen en zijn aanstaande schoonzoon.

Strijen was diaken van de Hervormde Kerk. Hij had zijn kinderen al vanaf hun kleuterjaren meegenomen naar de kerk, tweemaal per zondag, ’s morgens om tien uur en ’s middags om half drie, zomer en winter, weer of geen weer. Toen de kinderen groter werden waren ze